

Ս. ՆԵՐՍԵՍ ԾՆՈՐՀԱԼՈՒ ՀԻԾԱՏԱԿԻ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄԸ ՍՓՅՈՒՌՈՒՄ

Հայոց Հայրապետի 1973 թվականի հունվար 16 թվակիր կոնդակի հրահանգով, սփյուռքի մեր թեմերում շարունակվում են ս. Ներսես Ծնորհալու մահվան 800-ամյակին նվիրված հոբելյանական հանդիսությունները:

Այս առթիվ «Էջմիածին» ամսագրի ընթերցողների ուշադրությանն ենք ներկայացնում, ժամանակագրական կարգով, եգիպտահայ և ռումինահայ թեմերում կատարված հանդիսությունների համառոտ նկարագրությունները:

Ս. ՆԵՐՍԵՍ ԾՆՈՐՀԱԼՈՒ ՀԻԾԱՏԱԿԻ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄԸ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԵՎ ՌՈՒՄԻՆԱՀԱՅ ԹԵՄԵՐՈՒՄ

Կահիրե, Հելիոպոլիս

1974 թվականի փետրվարի 17-ին, կիրակի օրը, Հելիոպոլիսի «Հուսաբեր» ակումբի «Լ. և Ս. Գարագաշյան» հանդիսարանում տեղի է ունենում ս. Ներսես Ծնորհալու մահվան 800-ամյակին նվիրված հանդիսություն՝ հովանավորությամբ եգիպտահայոց առաջնորդական տեղապահ տ. Ներսես Ծ. վրդ. Բապունյանի և նախագահությամբ «Հուսաբեր» մշակութային ընկերակցության նախագահ Ավետիս Զազայանի:

Հանդիսությանը ներկա էին նաև տ. Նարեկ քհն. Ֆրընջյանը, գեր. հ. Պետրոս Թարմունին, Հելիոպոլիսի հայ կաթողիկե համայնքի ժողովրդապետ գեր. հ. Հովհաննես Ամմարանյանը և բազմաթիվ հրավիրյալներ:

Հանդիսության առթիվ բացման խոսք է ասում Կայծ Կոկանյանը և ապա հրավիրում օրվա գլխավոր բանախոս, սիրված արվեստագետ-երաժշտագետ, մայեստրո Էդվարդ Հակոբյանին:

Հարգարժան բանախոսը բացառիկ հաջողությամբ ներկայացնում է Ծնորհալուն «իբրև բազմատաղանդ անձնավորություն և հոգևորական՝ կենսագրական լայն ծանո-

թագրություններով, իբրև մեծ արվեստագետ-բանաստեղծ, երգաստեղծ-երաժիշտ, բազմահմուտ գիտնական, դավանաբանական վարդապետությունների պայծառամիտ տեսաբան, քաղաքական և հասարակական հեռատես գործիչ, օժտված սրտի և մտքի լայն հորիզոններով»:

Այուրեմտև գործադրվում է գեղարվեստական փոքրիկ մի կոկիկ հայտագիր:

Ծնորհալու երաժշտական ստեղծագործությունների փայլուն կատարմամբ հանդես եկան «Եգիպտահայ» երգչախումբը և առանձին շնորհալի մենակատարներ:

Երգչախմբի մենակատարներից տիկ. Մարգարիտ Հակոբյանը երգեց «Նոր ծաղիկ» Հարության տաղը և «Խաչի սրբասացություն»-ը, տիկ. Զապել Ռշտունին՝ «Երգ առ սուրբ Հոգին», պրմ. Հարություն Լևոնյանը՝ «Գիշերապաշտաման երգ»-ը:

Երգչախմբին և մենակատարներին դաշնամորի վրա ընկերակցում էր տիկ. Ծամիրամ Դարմանյանը:

Հանդիսությունը փակվում է տեղապահ հոր «Պահպանիչ»-ով:

*
* *

Ալեքսանդրիա

1974 թվականի փետրվարի 24-ին, կիրակի օրը, առավոտյան ժամը 11.30-ին, Ալեքսանդրիայի ազգային իշխանության որոշումով և նախաձեռնությամբ, «Կոմիտաս» սրահում կայացած հրապարակային հանդիսությամբ ոգեկոչվեց ս. Ներսես Ծնորհալու մահվան 800-ամյակը:

Բեմի վրա, հանդիսության առթիվ, դրված էր, այս նպատակով հատկապես պատրաստված, ս. Ներսես Ծնորհալու մեծադիր լույսաներկ նկարը:

Հանդիսությանը ներկա էին ազգային երեսփոխանները՝ թեմական ժողովի ատենապետ տիար Մարտիկ Զարպհանյանի

գլխավորությամբ, ինչպես նաև բույր համայնքների ներկայացուցիչներ:

Այնքանորիայի ազգային իշխանության անունից հանդիսության բացման խոսքով հանդես է գալիս ազգային երեսփոխան Պարզև Մազմյանը՝ շեշտելով, որ Ենոքիան «մեր ոգեղեն մեծագույն բարձունքներն են և և պաշտպանը մեր ազգային ինքնության»:

Օրվա գլխավոր բանախոսն էր Կահիրեից ժամանած ծանոթ երգահան, մայեստրո Էդվարդ Հակոբյանը, որը ներկայացնում է Ենոքիայում իբրև հայ եկեղեցու սրբազան արարողությունների բարեկարգիչ, մեր ազգային ավանդությունների և դիմագծի ջերմ պաշտպան ու եկեղեցական մեծ գործիչ:

Հանդիսության երկրորդ գլխավոր բանախոսն էր տ. Զավեն եպս. Զինչիանը, որը «համապարփակ ելույթով տվեց ս. Ներսես Ենոքիայի կյանքի գլխավոր հանգրվանները՝ ժամանակակից դեպքերով, քաղաքական-եկեղեցական հակամարտ հոսանքներով»:

Հանդիսության ժամանակ գործադրվում է գեղարվեստական մի ճոխ հայտագիր:

Հանդիսությունն ավարտվում է ժամը 10.30-ին տ. Զավեն եպս. Զինչիանի «Պահպանիչ»-ով:

«Այս հանդիսությամբ աղքատներին ազդու իր հարգանքի արժանավայել տուրքը մատուցեց ս. Ներսես Ենոքիայի մեծագործ Հայրապետի հիշատակին»:

* *

Կահիրե

1974 թվականի փետրվարի 28-ին, հինգշաբթի օրը, երեկոյան ժամը 21.30-ին, Հ. Ա. Հ. Կոկանյան սրահում տեղի է ունենում բանախոսություն ս. Ներսես Ենոքիայում մահվան 800-ամյակի առթիվ:

Բանախոսել է Հակոբ Համբիկյանը «Գեղեցիկի գաղափարը ս. Ներսես Ենոքիայում կյանքում և գործում» թեմայով:

* *

Կահիրե

1974 թվականի մարտի 10-ին, կիրակի օրը, երեկոյան ժամը 19-ին, Կահիրեի ս. Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր տաճարում, Կահիրեի ազգային իշխանության նախաձեռնությամբ, տեղի է ունենում ս. Ներսես Ենոքիայի Հայրապետի մահվան 800-ամյակին նվիրված հանդիսություն, «հիշատակի ոգեկոչում և սրբազան համերգ»:

Հանդիսությանը ներկա են եղել եգիպտահայոց եկեղեցական դասը՝ գլխավորությամբ առաջնորդական տեղապահ տ. Ներ-

սեն ծ. վրդ. Բապունյանի, թեմական ժողովի անդամները՝ ստեմապետ Արթուր Պլըք-տանյանի գլխավորությամբ, քաղաքական ժողովի անդամները՝ ստեմապետ Հայկազուն Քյուրքճյանի գլխավորությամբ, փոխստեմապետ Փոլ Քիլիտճյանը, երեսփոխաններ, ազգային մարմինների անդամներ, հայ ավետարանական համայնքի նախագահ Ավետիս Զաքարյանը, մամուլի ներկայացուցիչներ և այլ հրավիրյալներ:

Եկեղեցու տիկնանց միության խնամակալության անդամիները հանդիսականներին էին բաժանում այս առթիվ պատրաստված ս. Ներսես Ենոքիայում դիմակարող կրթաբաններ և խնամքով պատրաստված օրվա հայտագիրը: Ս. Խորանի վրա գետնով էր ճեղքված ծաղիկներով գեղեցիկ մի ծաղկակողով, կարմիր վարդերով ընդելուզված խաչով և «Ն. Ե.» սկզբնատառերով երանաշնորհ Հայրապետի:

Ենոքիայի մեծ Հայրապետի կյանքի և գործունեության մասին բովանդակալից և գեղեցիկ գեկուցումով հանդես է գալիս առաջնորդական տեղապահ տ. Ներսես ծ. վրդ. Բապունյանը:

Ենոքիայում «Թուղթ ընդհանրական»-ից ընթերցումներ է կատարում տ. Նարեկ քհն. Գլընճյանը:

Ապա «Եգիպտահայ» և «Ենոքիայի» երգչախմբերը, ղեկավարությամբ մայեստրո Էդվարդ Հակոբյանի և երգեհոնային նվագակցությամբ տիկ. Ծամիրամ Դարմանյանի, կատարեցին Ենոքիայում ստեղծագործություններից ընտիր հատվածներ, այդ թվում՝ «Առաւօտ լուսոյ»-ն, «Յարևելից մինչ ի մուտս»-ը, «Նայեաց սիրով»-ը, «Տարածեալ»-ը, «Ամեն, հայր երկնաւոր» և այլ երգեր ու շարականներ:

Ենոքիայում «Հաւատով խոստովանիմ» աղոթքը ընթերցում են Գալուստյան և Նուբարյան ազգային վարժարանների աշակերտները:

Հանդիսության խանդավառությունը ավելացնում են մեմակատարներ Զապել Ռըշտունին և Մարգարիտ Հակոբյանը իրենց մեներգերով, «Նոր ծաղիկ պայծառ» Հիմանց տաղը: Զապել Ռշտունին մեներգում է նաև «Հոգի Աստուծոյ»-ն, իսկ Մարգարիտ Հակոբյանը՝ «Արծաթսիրտութեամբն» շարականը և «Ով է որպէս» սրբասացությունը:

«Ողջուն տուր միմեանց»-ի մեներգով հանդես եկավ Հարություն Լևոնյանը:

Բովանդակալից այս հանդիսությունը ավարտվում է հոտնկայա երգված «Հայրապետական մաղթանք»-ով, Տերունական աղոթքով և «Որախ լըր» շարականով:

Ս. Ներսես Ենոքիայում հիշատակի «ոգեկոչումը իրապես հոգեկան խնջույքի վալիք մը պարզեց բոլոր շերտերում ան-

խըտիր... ներկաները ցրվեցան Շնորհալի մեծ Հայրապետին հոգևորյն խաղաղության աղոթքներով»:

Կահիրե

1974 թվականի մարտի 29-ին, երեկոյան, հայկական ընթերցասրահում երաժշտական բացառիկ երեկույթով նշվում է ա. Ներսես Շնորհալի Հայրապետի մահվան 800-ամյակը:

Հանդիսությանը ներկա են տ. Զավեն եպ. Զինչիցյանը, առաջնորդական տեղապահ տ. Ներսես Ժ. վրդ. Բապունյանը, հայ կաթողիկե համայնքից Հովհաննես վրդ. Ահմարանյանը, տ. Նարեկ քհն. Ֆրենչյանը, Կահիրեի թեմական ժողովի ատենապետ Արթուր Պրքտանյանը, ազգային երեսփոխաններ, մշակույթի և կրթական գործիչներ, բազմաթիվ այլ հրավիրյալներ և մի հոծ բազմություն:

Հանդիսության ժամանակ բացման խոսքով հանդես է գալիս հայկական ընթերցասրահի նախագահ Սարգիս Պալայանը:

«Ներսես Շնորհալին որպես ստեղծագործ երաժիշտ» թեմայով բովանդակալից և շահեկան գեկուցումով հանդես է գալիս մայեստրո Էդվարդ Հակոբյանը:

Բանախոսությունը հաճախ ընդմիջվում է Շնորհալուց բերված բացատրական երաժշտական օրինակներով:

Հանդիսության գեղարվեստական բաժնում հանդես են գալիս «Եգիպտահայ» երգչախումբը և նրա մենակատարները:

Հարություն Լևոնյանը մեներգում է «Յիշեցուք» և «Զարթիք» երգերը, Մարգարիտ Հակոբյանը՝ «Նոր ծաղիկ» տաղը և «Արծաթսիրություններ» շարականը:

«Եգիպտահայ» երգչախումբը կատարում է Շնորհալու երգերից և շարականներից մի գեղեցիկ փունջ՝ ղեկավարությամբ մայեստրո Էդվարդ Հակոբյանի և դաշնակահարությամբ տիկ. Ծամիրամ Դարմանյանի:

Հանդիսության վերջում հնչում է «Հայրապետական մաղթանք»-ը:

Այս փառաշուք և ոգեշունչ երեկույթը, որ անցավ ներկաներու միահամուռ գնահատանքի խանդավառ ցույցերում, վերջ գտավ սրահին նախագահին շնորհակալիքի անկաշատ խոսքերով և հոգեշնորհ տ. Ներսես Ժ. վրդ. Բապունյանի «Պահպանիչ»-ով:

Բուխարեստ

Ամենայն Հայոց Հայրապետի հրահանգի համաձայն ա. Ներսես Շնորհալու մահվան 800-ամյակին նվիրված հանդիսություններ կատարվել են նաև Բուխարեստում, հայոց թեմում, Ռումինիայի և Բուլղարիայի թեմերի առաջնորդ տ. Տիրայր եպ. Մարտիկյանի և տեղի թեմական պատվարժան խորհրդի նախաձեռնությամբ:

Այս առթիվ մարտի 24-ին, կիրակի օրը, Բուխարեստի հայոց ա. Հրեշտակապետաց եկեղեցում մատուցվել է հանդիսավոր ա. պատարագ, որին ներկա են եղել Ռումինիայի կրոնական գործերի մինիստրության և ռումին արևելագետների միության, մշակութային այլ կազմակերպությունների պաշտոնական ներկայացուցիչներ, ինչպես նաև հայ և ռումին հավատացյալների մի հոծ բազմություն:

Ա. պատարագի արարողությունից հետո առաջնորդ տ. Տիրայր եպիսկոպոսը իր բովանդակալից ելույթում ա. Ներսես Շնորհալուն ներկայացրել է որպես հայ եկեղեցու մեծագույն սրբերից ու հոգեւից մատենագիր-երաժիշտներից մեկը, որը և ջերմորեն ցանկացել է իրականացած տեսնել Քրիստոսի ընդհանրական եկեղեցու միությունը բոլոր եկեղեցիների՝ ի Քրիստոս սիրո և եղբայրության գաղափարի լույսի տակ:

Այնուհետև եկեղեցու երգչախումբը, Կ. Հարությունյանի ղեկավարությամբ, կատարել է հաջողությամբ ա. Ներսես Շնորհալու շարականներից և երաժշտական ստեղծագործություններից ընտիր նմուշներ՝ մեծապես տպավորելով բոլոր ներկաներին: Համերգին մեներգներով մասնակցել են տիկ. Սմարանիա Տոսկանին և ռումին պետօպերայի մեներգիչ Էդվարդ Թումանյանը:

Առաջնորդարանը և թեմական խորհուրդը այս առթիվ պատրաստել էին Հայոց վատակաշատ և սուրբ Հայրապետի կյանքն ու գործը ներկայացնող հուշաթերթիկ, ռումիններեն լեզվով, որոնք բաժանվեցին բոլոր ներկաներին:

Ա. Ներսես Շնորհալու հոբելյանի առիթով հայտնի նկարիչ Զիկ Դամադյանը պատրաստել և եկեղեցուն է նվիրել հոբելյար Հայոց Հայրապետի մեծադիր նկարը: